אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים כ.

נשאלין עליה. כלומר משגיגין לה לטומאת אותה כחילו יש בה דעת לישאל. לשון אחר נשאלין בל"ד מה תהא עליו (ו) חו עיקר נשאלין עליה בעלים יהו נשאלין בעל כרחן בשבילה לב"ד מה תהא עלה: **אפילו הוא כלי מונח על גבי קרקע.** כלומר אע"ג דכלי טהור זה שנולד בו הספק אין בו דעת לישאל וכו' לא היה אדם עוסק שיהא מוליכו ומניחו בידו אבל אדם עסוק בטומאה שהיה נושא שרץ בידו ספק נגע בכלי ספק לא נגע אם רש"י הוא ספיקו טמא: **הלי בשר דאיתכשר במאי.** ה"נ מלי בעי לחקרא והבשר אשר יגע בכל טמא (ז) במאי איתכשר ואיכא למימר בשר דקרא פשיטא דאיכא הבשר טובא דבשר של שלמים נאכל בכל העיר ולכל אדם ושם מדיחין אותו ומבשלין אותו ואיכא הבשר טובא אבל בהמה זו שנמצאת בבשרה מחט בעזרה במקום שחיטה ומהיכן קבל הבשר הבשר דמה אינו מבשיר מדר' חייא בר אבא א"ר יוחנן כו': **משקה בים מעבחיא.** שהולחה בהן אינו מבשיר: **אלא דאיתכשר בחיבת הקודש.** חיבת הקודש מבשרתה לבוא לידי טומאה דקיימא לן בפרק שני דשחיטת חולין (לו:) חיבת הקודש משווה לה לאוכל לקבולי טומאה: **למימני בים ראשון ושני.** שיהא הוא מטמא אחרים דקתני הבשר טמא ולא קתני הבשר פסול: **גמי.** בתמיה. א"כ מיפשוט מדקתני טמא משמע מטמא אחרים משום הבשר חיבת הקודש מיפשוט דבעי ריש לקיש בשחיטת חולין (שם.): **גריד של מנחות.** יבש של מנחות מקום שלא נגע לשם שמן: **גריד.** לשון יבש ודומה לו גבי שופר (ר"ה ד' מ:) היה קולו דק לו עבה לו גריד: להכי נקט פרה של זבחי שלמים לפי שהעור והבשר לבעלים ומתעסק ליפות העור והבשר ומעבירה בנהר שמוך לשמיטתה ומשקין אותה כדי שתהא נוחה להפשיט כדאמרינן בסיומא דביה(ח): **ועדיין משקה עופה עליה.** ואי אפשר שלא יפול מן המשקה על הבשר כל שהוא בשעת הפשט: **ונהדר פרש.** דקא סלקא דעתך תורת משקה עליו שהרי בשעה זו השקה אותה: **כפרש עבה.** דלאו משקה הוא: **שרץ מטמא אם המשקין.** מקל וחומר מכלי כדלעיל (יח:) ומשקין שבאו ממתת שרץ מטמאין כלי כדליף (שם) מבכל כלי יעמא(ט) וקא סבר יטמא הכלי מן המשקה כדהוה דרש לה ר' יהודה (יח:) מיקמי דהדר ביה ודרש ביה נמי להאי יעמא יטמא ויליף מיניה דאחר כלי זה ומטמא את האוכלין כדאשכחן בהו דכלים מטמאין (ג) מכל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל(ג) משמע שנטמא האוכל מאויר כלי חרס ואוכלין את המשקין כו'. ומיהו לא מיתרצא היא דהאי אוכל הבא מחמת כלי דקאמר קרא דמטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה קאי אלא בבא מחמת שרץ ותנא תני למדנו שלש טומאות בשרץ דמשמע דטומאה הולכת מזה לזה ומזה לזה ומהכא הוה מלינו למיפרכיה למילתיה אלא דאקשי ליה קושיא אחריתי מפורסת טפי דקתני שלש וקא משיב אמרבע והיא היא: **ואוכלין מטמאין אם המשקין.** דדרש יעמא דגבי אוכלין יטמא למטמא אוכלין המשקין כדדרש ליה ר"ע (יח.). והוה הדין דמלי למימני וכלי מטמא את המשקין ומשקין מטמאין אוכלין כיון דאית ליה יטמא יטמא אלא מדא מייתיה נקט ותרוייהו לא מלי למימני דימתא כלי מטמא את האוכלין ואוכלין את המשקין ומשקין מטמאין את האוכלין דהא ליתא בקרא אפי' לר' עקיבא דהוה ליה שלישי עושה רביעי דוכל משקה אשר ישתה(ט) אתותבו דכלי חרס קאי שקיבל המשקה הזה טומאה מן הכלי וכי דרשת יטמא יטמא אכמי שני עושה שלישי משכחת מיניה אבל שלישי עושה רביעי לא יצתת מיניה: **הני ארבעה דווין.** שלישי עושה רביעי לא משכחת ליה בקרא דכי כתיב אוכל הבא מחמת כלי מטמא משקה לאו בכלי הבא מחמת משקה כתיב אלא בכלי הבא מחמת שרץ ותנא גופיה תשיב ארבע ומני שלש: **גוו משקין דרישא.** מתוך משקין הראשונים ואימא שרץ מטמא את הכלי והכלי את האוכל ואוכל את המשקה וכן הן קדורין במקרא ור' עקיבא הוא דדרש יטמא יטמא ושני עושה שלישי. והוא הדין דמלי למימני נמי שרץ כלי וכלי משקה ומשקה אוכל ומדא מייתיה נקט כדפרשינן דתרוייהו לא מלי למימני והא אתא לאשמעינן דשני עושה שלישי כמולין: **אדרבה גוו משקין דסיפא.** ואימא שרץ ומשקה ומשקה כלי מבכל כלי יטמא כדהוה דרש ליה ר' יהודה וכלי אוכל דרוש ליה להאי יטמא דכלי יטמא ומשקין דסיפא לא מיתני משום דרביעי לא כתיב ואע"ג דאוכל ודאי מטמא משקה הבא לא אתמייה דהאי אוכל דהבא שלישי הוא: **אמר ליה לא אשכחן פגם כו'.** ואי הכי מדרוש כמאן תוקמיה: **ומיניך.** אלא מטעה בסדרן: **גזייפא.** סדר מטילי שכר שעורין תחלה נותנין כלי ואח"כ אוכל ואח"כ משקה: **שרץ שנמצא בתנור.** ולא נגע בפת הפת שבתוכו שני לטומאה ואינם מטמאים חולין לרבנן מפני שהתנור תחלה התנור קיבל טומאה מן השרץ והפת מן התנור: **וליחוייה להאי תנור כמאן דמלי טומאה.** כיון דקיימא לן חויר כלי חרס מטמא מן השרץ אף על פי שלא נגע אלמא כמאן דמלי טומאה הוא דהא לא נגע בו ומטמאו ותיהוי נמי פת כאלו נוגעת בשרץ: **יכול יהו כל הכלים.** אם כלי שטף נתון בתוך כלי חרס ושרץ באויר המיצון יכול יהא כלי עץ או כלי מתכת שבתוכו טמא משום דכמיב כל אשר בתוכו יטמא: ת"ל

לא דיין שהן דבן **אלא** שאין מבשירין. לא בעי לשנויי תרגומא אדם דלעיל(ד) מיתי כן מממת דומק וחה שאין מבשירין משום דס"ל דתלושים לא מבשירין דדרים יטמא דכתי' גבי משקין יטמא ממש ולא הבשר ליכא אלא חד קרא בהבשר וס"ל לאוקמי טפי בממוברין מבמלושין: **אלא** דאיתכשר בחיבת הקודש. וא"ת אי מיבת הקודש מהיכא למימני ביה ראשון ושני אלא נפקא מינה דהאי משקין בית מטבחיא דבן ואין מבשירין ואור"י דאיעטרין לבמה דברים שמבאין בעזרה דלא שייך בהו חיבת הקודש כגון ביכורים או חולין שאוכלין בעזרה כדי לאכול המנחה והזבח על הטובע כדאיתא בהקומץ רבה (מנחות כא:): **ובשעת** שחיטה עדיין משקה טופח עליה. פירש הקונטרס דאי אפשר אלא יפול מן העור על הבשר ואין נראה דאם כן הוי ליה תלושין ותלושין לא מבשירין כיון דדרים שמואל יטמא ממש ליכא אלא חד קרא בהבשר וההוא מוקי לה במחוברים ולהכי נקט והעבירה בנהר משום דבעי הבשר מן הנהר שהוא מחובר ואומר ר"י דעל ידי העור הובשר הבשר דבהעור והרוטב (חולין קיח:) פליגי אי יש יד להבשיר אבל לבולי עלמא יש שומר להבשיר ובכל העור כאו מיס בעודם מחוברים: מי

נשאלין עליה אפילו בכלי המונח על גבי קרקע כדבר שיש בו דעת לישאל והבשר טמא האי בשר דאיתכשר במאי אי נימא דאיתכשר בדם והא [ו]א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מנין לדם קדשים שאינו מבשיר שנאמר [ז]לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מבשיר ושאינו נשפך כמים אינו מבשיר ואלא דאיתכשר במשקי בית מטבחיא והא א"ר יוסי בר' חנינא [ח]משקי בית מטבחיא לא דיין שהן דבן אלא שאין מבשירין ואלא דאיתכשר בחיבת הקודש אימור דמהניא ליה חיבת הקודש לאיפסולי גופיה למימנא ביה ראשון ושני נמי תיפשוט [ט]דבעי ריש לקיש צריך של מנחות [י]מונין בו ראשון ושני או לא [יא]אמר רב יהודה אמר שמואל [יב]כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עליה נמצאת בפרש הכל טהור וניהדר פרש וניטמייה לבשר אמר רב אדא בר אהבה בפרש עבה רב אשי אמר [יג]אפי' תימא בפרש רכה [יד]משום דהוי משקה סרוח תני תנא קמיה דרב ששת שרץ מטמא את המשקין ומשקין מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין והאוכלין מטמאין את המשקין ולמדנו שלש טומאות בשרץ הני ארבעה הן גוו משקין דרישא אדרבה גוו משקין דסיפא לא אשכחן תנא דאמר משקין מטמאין כלי אלא רבי יהודה והדר ביה וסימניך נזייתא [טו]תנן התם ישרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה מפני שהתנור תחלה אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא וניחזי להאי תנור כמאן דמלי טומאה דמי ותיהוי האי פת ראשונה אמר ליה לא סלקא דעתך [טז]דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס

בכותלי התנור אלא נתלה באויר, ואתה רואה אותו כאלו נגע בכותלי התנור וטמאהו, כך נחזייה להאי תנור כמאן דמלי טומאה דמי. ונימא כאלו השרץ עצמו נגע בפת וההוי הפת תחלה. אפר ליה לא אמרינן דהאי תנור כמאן דמלי שרצים דמי ונימא כאלו השרץ עצמו נגע בפת וההוי הפת תחלה דתניא יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס,

מסורת הש"ס

(א) לעיל טז. [וש"נ].
(ב) [לעיל טז. חולין לו:].
(ג) חולין לו. מנחות קכ:.
(ד) חולין לו:. (ה) [לעיל יח.].
(ו) שבת קלח: כלים פרק ז מקוה ה. (ז) שבת קלח:.
(ח) [ויקרא ז]. (ט) [דף מ.].
(י) [ויקרא יח]. (יא) [שם].
(יב) [שם]. (יג) [דף מח.].
(יד) [וע"ש תוס' חולין דף לו. ד"ה כיון].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשאלין וכו' מה תהא עליה חו:
(ב) ר"ה שרץ וכו' מטמאין אותן מכל אשר בתוכו:

מוסף רש"י

שאינו מבשיר. אם נפל על הזרעים (חולין לג.). **דם שנשפך כמים.** דם חולין שאין חסין לקבלו כבלי, מבשיר. דאיתקש למים, אבל דם קדשים מתקבל בכלי ונרוך ממנו למזבח ואינו נשפך נאיכה כמים, אינו מבשיר. דלא איתקש למים (לעיל סז.). **לא דיין שהן דבן.** שאין מטמאין (חולין לו.). **צריך** של מנחות. קורבני קומץ הלבונה ממנחה ואין שמן נכנס לתוכו (חולין לג.). קנה מן הסולת שלא נגע בשמן ולא הוכשר ונגע בו שרץ (מנחות קב:). **שהתנור תחלה.** שנטמא מן כאויר, כדכתיב (ויקרא יא) אל תוכי, והוא אחר ומטמא אוכלין שבתוכו מן האויר (שבת קלח.). **כמאן דמלי טומאה דמי.** כשנפל השרץ באויר, דהא כלא נגיעה מטמא והלכך כמאן דמלי טומאה הוא ומהני פת ראשונה (שם). **לא סלקא דעתך.** למיהוי כמאן דמלי טומאה (שם). **יכול יהו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס.** שאם היה כלי אחר בתוכו שיטמא מחמת השרץ שבאויר הסילון לו מחמת שיטמאנו אויר כלי המילון שהוא טמא (שם).

רבינו חננאל

נשאלין עליה אפילו בכלי המונח על גבי קרקע. ולפיכך אמר כדשות הרבים שפיקו טהור, ברשות היחיד כי האי גונא שפיקו טמא. והאי ספק טומאה ברשות הרבים שפיקו טהור ברשות היחיד שפיקו טמא, נמרינן לה מסוטה, דכתיב בה ונסתרה והיא נטמאה, הנה כיון שנסתרה שפיקא הוא, אלא כיון שברשות היחיד נסתרה אמרה תורה נטמאה וכו', ופשוטה היא, וכבר פרשנוה בכמה מקומות. לפיכך לא הארכנו בה. ואקשינן ועוד והלא אין האוכל מיטמא בלא הכשר מים. וזה הבשר היאך נטמא בלא הכשר משקה, הא אוקימנא לדם קדשים ולמשקה בית מטבחיא דלא מבשרי, היכן הוכשר שנטמא. ושנינן דאיתכשר בחיבת הקדש, כלומר תאות אדם לקדש משונה הדבר שמקדיש אניים שלא הוכשר במים כאלו הוכשר. ואמרינן אימור דמהניא חיבת הקדש כו', ואם תאמר אין הכי נמי דחיבת הקודש מכשר לטומאה למנות בו ראשון ושני. אי הכי תפשוט בעיא דריש לקיש, דדהה בעי

עין משפט נר מצוה

קכח א מיי' פ"ח מהל' תנוקת הטומאה הלכה ג:
קכט ב ג מיי' פ"י מהל' טומאת אוכלין הלכה יח:
קל ד מיי' פ"ח מהל' אבות הטומאה ה"ב:

תורה אור השלם

ו. לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים: דברים יב כד

רבינו חננאל (המשך)

צריך של מנחות, פירוש שהוא פסולת הסלת כגון המורסן וכיוצא בו. מונין בו ראשון ושני או לא, כלומר אם נגע השרץ בהאי צריר שלא הוכשר במים ונטמא, אם יגע הוא באחרים יטמא אחרים או לא ולא איפשטא, וכיון דלא איפשיטא. לא איתבר לן דמטמיא. ושנינן דרך אחרת כגון בהמה של זבחי שלמים והעבירה בנהר, ועדיין היה משקה טופח עליה, ונשחטה והוכשר הבשר באותו משקה הטופח שהיה בעור ונמצאת המחט בפרש הכל טהור, אוקימנא אפילו בפרש רך שהוא כמים, דכיון דהוה ליה משקה סרוח אינו מטמא, ואפילו למאן דאית ליה טומאה למשקין, דנהי דמטמא משקין הראויין לשתיה דאינון מיקרו משקין, אבל הני דסרוחין גינהו לא. תאני תנא אהא דתנינן בתורת כהנים שהן דברי ר' עקיבא. היה התנא שונה סתם, השרץ מטמא את המשקה, והמשקה את הכלי, והכלי את האוכל, והאוכל את המשקה, למדנו שלש טומאות בשרץ, אמר ליה רב ששת הני לפי מה שפירשת משקה יכלי ואוכל ומשקה ארבעה טומאות הן, אלא גוו משקה דרישא, כלומר העבר אותו ולא תאמר משקה ברישא אלא שנה כלי אוכל ומשקה ולמען שלא יתחלף לך שים לך סימן נזייתא. פירוש המשקה שאמרת מטמא הכלים שהוא שם הכלי של משקין נזייתא, כדגרסינן בערב פסחים תמרי בהילוך לבי נזיתא רהוט, ועוד גרסינן מסובריא דנזיאתא, [נ"א: יש אומרים כדגרסינן האי מסובריא דנזייתא וסימן כשם שראשה של זו נזוזה כך משקין דברישא בתך ברייתא נזוזין ולא סבור לן] סמי אותן המשקין דלא אשכחן תנא דתני משקה מטמא כלי אלא ר' יהודה והדר כיה כדפרשינן לעילא. תנן התם השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה שהתנור תחלה, אמר ליה רבא לרב אדא בר אהבה, הלא זה השרץ לא נגע

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com